

O razstavi S Scopolijem po idrijskih hribih

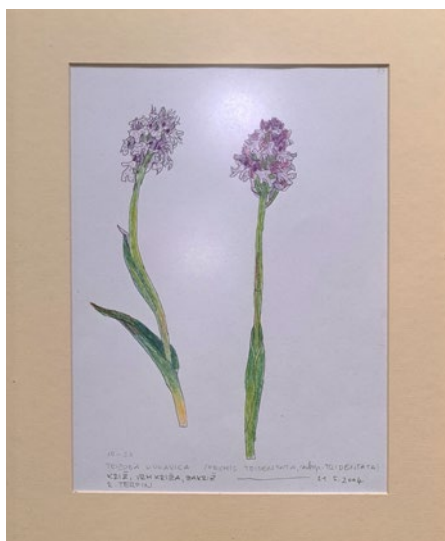
Besedilo in foto: Blanka Ravnjak

V letu 2023 mineva 300 let od rojstva našega slavnega polihistorja Ioannesa Antoniusa Scopolija. Na našem ozemlju je pustil bogat pečat v skoraj vseh naravoslovnih znanostih. Prav zaradi tega smo tako častljivo obletnico njegovega rojstva v 2023 popestrili s številnimi dogodki njemu v čast, eden od teh je potekal tudi v Botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani.

Pri popisovanju žive in nežive narave ter njenem tolmačenju se je Scopoli zavedal tudi pomena njune upodobitve. Le dovolj nazorna in natančna slika ali risba rastlin, živali, gob, lišajev ali kamnov je lahko služila njemu in vsem ostalim raziskovalcem kot pomoč pri determinaciji. Zelo dobro se je zavedal pomena kakovostnih slik in to kakovost tudi zahteval od umetnikov, ki so zanj upodabljali elemente narave. Še danes lahko na osnovi slik v njegovem slavnem delu *Flora carniolica* dobro prepoznamo opisane rastlinske vrste. V drugi izdaji knjige *Flora carniolica* so tako na 65 polah predstavljene rastlinske vrste, lišaji in glive. Prav tako je pravi užitek pogledati upodobitve 189 gliv na Kranjskem, avtorja Thomasa Hörmanna, s Scopolijevimi komentarji. Podobe kranjskih gob je ponovno odkril v Parizu Andrej Piltaver. Zato torej ne preseneča dejstvo, da botaniki in drugi naravoslovci še vedno zelo cenimo znanstveno ilustracijo, ki marsikdaj bolje predstavi posamezno vrsto kot pa na primer fotografija. Vsekakor pa so podobe vsega živega vedno lep okras, ki ne navdušuje le naravoslovce, ampak tudi širšo javnost.

V upodabljanju rastlin pa uživa tudi akademski slikar Rafko Terpin (roj. 1944), ki je sicer že desetletja znan kot upodobitelj idrijske krajine, njenih bivališč, cerkva in narave nasploh, tudi njenih najbolj skritih in težko dostopnih kotičkov. Naslikal je že prav lepo število različnih rastlinskih vrst, za katere natančno upodobitev mu je seveda prav prišlo dobro botanično znanje, saj je poleg svojega osnovnega poklica tudi ljubiteljski botanik. Pod njegovimi spretnimi prsti so nastale slike mnogih rastlinskih vrst in gliv, ki jih je Scopoli prvi našel, prvi pravilno opisal ali se po Scopoliju imenujejo.

V tem »Scopolijevem letu« so bile Terpino-ve mojstrovine prvič na razstavi maja 2023

v Idriji. Obiskovalci so lahko občudovali kar 51 rastlinskih vrst in 14 vrst gliv. Vse upodobitve so bile narejene v kombinirani tehniki flomastra in barvnih svinčnikov in formata 21 × 28 cm. Nekoliko okrnjen izbor pa je bil nato ponovno razstavljen v avli tropskega rastlinjaka Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani. Razstava je bila na ogled vse od julija pa do 28. septembra 2023. Zelo dobro je dopolnjevala in slikovno popestrila razstavo o življenju in delu Scopolija, ki je bila prav tako na ogled v Botaničnem vrtu. Razstavljenih je bilo 36 slik, med upodobitvami rastlin so lahko obiskovalci občudovali vrste, kot je kranjska bunika (*Scopolia carniolica*), katere rodovno ime je navdahnili prav naš slavljeneč. V čudovitih jesenskih rdeče-oranžnih barvah je bil predstavljen ruj (*Cotinus coggygria*), ki

ga je Scopoli verjetno videl v bližnjem Strugu v okolici Idrije; v ta predel je namreč Scopoli zelo rad zahajal. Skoraj v enako živih barvah, kot je v resnici, je Terpin upodobil še brezstebelni ušivec (*Pedicularis acaulis*). Zanj je Scopoli zapisal, da ga je našel v okolici Otaleža. A od takrat pa do danes ga na tem klasičnem nahajališču še nihče ni našel, čeprav je vrsta pogosta v drugih delih Slovenije. Še ena izmed vrst, ki nosi ime po Scopoliju – Scopolijev grint (*Senecio scopoli*), je dobila svoje mesto na razstavi in dopolnila »Scopolijev rastlinski šopek«. Celotna razstava je zelo lepo popestrila poletne mesece v Botaničnem vrtu in s ponosom vsem tujim in domačim obiskovalcem izpostavila tiste rastlinske vrste, ki so kakorkoli povezane z našim slavnim naravoslovcem. ✨